

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

03 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena și Plămădeală
Ghenadie,

a judecat fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, de către inculpată, de către partea vătămată Iudina Liudmila și de către avocatul acesteia Scutelnic Constantin, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, în cauza penală în privința lui

Oroșciuc Galina XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 01.03.2017 – 26.07.2019;

Instanța de apel: 21.11.2019 – 30.06.2021;

Instanța de recurs: 19.10.2021– 03.05.2022.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 26 iulie 2019, Oroșciuc Galina a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza :

- art.190 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei și privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe un termen de 5 ani;

- art.361 alin. (1) Cod penal, la 1 an închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru femei.

Conform art.84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa 8 ani și 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei și privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe un termen de 5 ani.

În baza art.84 alin.(4) Cod penal, la pedeapsa stabilită a fost adăugată parțial pedeapsa aplicată prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 06.12.2012,

fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă de 15 închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei și privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe un termen de 7 ani.

Sechestrul aplicat în baza încheierii instanței de judecată din 05.05.2019 asupra imobilelor s-a menținut până la definitivarea sentinței.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat *in fapt* că, în perioada de timp, noiembrie 2007 - februarie 2010, Oroșciuc Galina, acționând intenționat, urmărind scopul dobândirii prin înșelăciune a mijloacelor bănești în urma înstrăinării apartamentelor amplasate pe str. XXXXX, ce-i aparțin lui Iudina Liudmila, având un plan bine premeditat, dând-u-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, folosindu-se de relații bune și încrederea exagerată a cet. Iudina Liudmila, deținând setul de acte ce confirmă dreptul de proprietate asupra apartamentelor amplasate pe str. XXXXX și copia buletinului de identitate a lui Iudina Liudmila, a falsificat buletinul menționat, obținând ca rezultat un buletin de identitate fals, în care erau incluse datele cu caracter personal cei aparțin lui Iudina Liudmila și poza cei aparține lui Oroșciuc Galina.

Sucesiv, în ședință de judecată s-a stabilit că, la 29.12.2009, Oroșciuc Galina, s-a prezentat la biroul notarului Boico Liliana, situat pe XXXXX, unde sub pretextul că este Liudmila Iudina, prezentând în acest sens buletinul de identitate fals, confecționat anterior și prezentând actele ce confirma dreptul de proprietate asupra apartamentelor amplasate pe str. XXXXX, documente pe care le-a obținut anterior, prin abuz de încredere de la Iudina Liudmil, a solicitat întocmirea unei procure din numele Iudina Liudmila pe numele Oroșciuc Galina.

Ulterior, Oroșciuc Galina, deținând procura obținută pe cale ilegală, cu nr. 14638, prin care i se conferea dreptul de a acționa din numele lui Iudina Liudmila, inclusiv cu dreptul de a înstrăina apartamentele amplasate pe XXXXX, sub pretextul că este eliberată de Iudina Liudmila, care conform raportului de expertiză nr. XXXXX, s-a stabilit că înscrisurile din numele Iudina Liudmila din procura din numele acesteia datată cu 05 noiembrie 2009, nu au fost executate de către Liudmila Iudina, dorind să obțină mijloace bănești prin înșelăciune în urma înstrăinării apartamentelor cei aparțin cet. Iudina Liudmila, a găsit un potențial cumpărător pe nume Grigoriu Valeriu, căruia la 29 decembrie 2009, prin contractul de vânzare-cumpărare i-a înstrăinat apartamentul de pe XXXXX, contra sumei de 200 000 lei, după care tot acestuia la 19 ianuarie 2010, i-a înstrăinat apartamentul de pe XXXXX, contra sumei de 100 000 lei, dobândind pe cale criminală suma totală de 300 000 lei, totodată cauzându-i părții vătămate Iudina Liudmila un prejudiciu material în proporții deosebit de mari, în valoare totală de 317 900 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanță a reținut în drept că, fapta inculpatului întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, individualizată prin – „*escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei*

fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, actului juridic anulabil, dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv, care a produs daune în proporții deosebite de mari”.

2.1. Tot ea, pentru realizarea scopului dobândirii prin înșelăciune a mijloacelor bănești în urma înstrăinării apartamentelor amplasate pe XXXXX, ce-i aparțin lui Iudina Liudmila, deținând copia buletinului de identitate pe numele lui Iudina Liudmila, a falsificat buletinul menționat, obținând ca rezultat un buletin de identitate fals, în care erau incluse datele cu caracter personal ce aparțin lui Iudina Liudmila și poza ce aparținea lui OroșciuGalina.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanța a reținut în drept că, fapta inculpatului întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod penal, individualizată prin – *„Adică, fabricarea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi”.*

3. Inculpata a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie scoasă de sub urmărirea penală și clasat procesul penal.

În motivarea cererii a indicat că, instanța de judecată doar a preluat faptele indicate în rechizitoriu fără a le supune unor cercetări și fără a fi probate în cadrul cercetării judecătorești, nu este clar în baza căror probe s-a stabilit despre existența unui buletin de identitate fals, confecționat de inculpată, deoarece la materialele cauzei nu există nici un mijloc de probă care ar confirma faptul dat.

Totodată, instanța de judecată a lăsat fără examinare declarațiile inculpatei și nu a ținut cont că partea vătămată a declarat că de sustragerea buletinului de identitate îi bănuiește pe Rusu Alina și Comariov Iurie, constatările precum că Oroșciu Galina a solicitat întocmirea unei procuri din numele lui Iudina Liudmila pe numele său se contrazic cu declarațiile părții vătămate care a declarat că inculpata niciodată nu i-a cerut să-i elibereze careva împuterniciri.

De asemenea, partea vătămată a declarat că Rusu Alina i-a solicitat să-i elibereze procură pe numele său ca să se ocupe de vânzarea apartamentelor sale, iar după ce i s-a furat buletinul de identitate a încercat să o contacteze pe Rusu Alina, care nu ia răspuns la telefon. Partea vătămată a mai declarat că nu a fost informată că a fost încetat procesul penal în cauza respectivă în privința lui Rusu Alina și Grigoriu Valeriu, deoarece aceasta consideră că aceștia doi și Comariov Iurie sunt vinovați.

La fel, inculpata a menționat că din declarațiile Iudin Alexandru, Tcaciuc Violetta și Tcaciuc Vladimir rezultă clar că în comiterea faptei au fost implicate cu totul alte persoane, circumstanță care nu a fost elucidată de procuror în cadrul urmăririi penale. A remarcat că Rusu Alina și Comariov Iurii nici nu au fost audiați în cadrul urmăririi penale, iar Grigoriu Valeriu care a obținut apartamentele și le-a comercializat într-un timp destul de scurt a fost scos de sub urmărire penală de către procuror, fără a oferi careva declarații în cadrul urmăririi penale.

Vânzarea-cumpărarea unor apartamente presupune efectuarea unor proceduri inclusiv de prezentare a acestor imobile cumpărătorilor. Astfel, aceste apartamente

au fost prezentate lui Grigoriu Valeriu și ulterior soților Tcaciuc, fără ca despre acest fapt să fi cunoscut partea vătămată.

Mai mult, prin raportul de expertiză nr. XXXXX, s-a stabilit că înscrisurile din numele lui Iudina Liudmila, au fost executate de una și aceeași persoană, probabil de către Oroșciuc Galina, din aceste considerente instanța la pronunțarea sentinței s-a bazat și pe o concluzie probabilă formulată în raportul de expertiză, care urma a fi interpretată în favoarea inculpatei.

Referitor la temeiul de încetarea prevăzut de art.391alin.(1) pct. 4) Cod procedură penală, apelanta a indicat la constatările Curții Constituționale din 14 mai 2015 și prevederile articolelor art.7 alin.(6) și 251 alin.(1) Codul de procedură penală, subliniind că potrivit ordonanței procurorului în Procuratura sectorului Centru, mun. Chișinău, Gonța Oleg din 21.12.2010 a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Oroșciuc Galina.

Ulterior, prin ordonanța Procurorului adjunct al Procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, Afanasii Oleg din 07 iulie 2016 a fost dispusă anularea ca neîntemeiată a ordonanței privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Oroșciuc Galina, care nu a fost contestată.

Respectiv, ordonanța prin care a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Oroșciuc Galina, învinuită în baza art.190 alin.(5) și art.361 alin.(1) Codul penal, echivalează cu o hotărâre judecătorească irevocabilă și reprezintă autoritatea de lucru judecat, care nu permite declanșarea unei noi proceduri cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană.

Pentru stabilirea semnificației sintagmei „hotărâre definitivă”, în raport cu reglementările juridice naționale, trebuie reținute interpretările date de legiuitor în articolele 466 - 467 Codul de procedură penală. Astfel, reieșind din prevederile art.467 alin.(1) Codul de procedură penală, indică că hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale prin care au fost aplicate sancțiuni în conformitate cu art.285 alin.(10) din Codul de procedură penală sunt obligatorii și au putere executorie.

Deci, autoritatea de lucru judecat este considerat un principiu, exprimat prin „non bis in idem” - principiu care nu mai permite declanșarea unei noi judecăți cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană, dacă acestea au făcut obiectul unei judecăți pentru care există deja o hotărâre definitivă.

Sub acest aspect, inculpata a notat că, potrivit legislației procesual-penale, ordonanța procurorului din 21 decembrie 2010, prin care a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Oroșciuc Galina învinuită în baza art.190 alin.(5) și art.361 alin. (1) din Codul penal, echivalează cu hotărâre judecătorească irevocabilă și reprezintă autoritatea de lucru judecat.

Însă, contrar exigențelor legale, s-a constată că potrivit ordonanței procurorului adjunct al Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău din 07.07.2016, adică peste aproximativ cinci ani și șapte luni de la dispunerea scoaterii de sub urmărire penală a lui Oroșciuc Galina, s-a dispus anularea ordonanței din 21.12.2010 și reluarea urmăririi penale, în privința persoanei în cauză fără a fi invocate temeiurile exhaustiv indicate în art.287 alin.(4) din Codul de procedură

penală, care permit reluarea urmăririi penale.

În expunerea argumentelor privitor la necesitatea anulării ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a lui Oroșciuc Galina și reluarea urmăririi penale în privința acesteia, procurorul a indicat că: ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a bănuitei Oroșciuc Galina, emisă de procurorul în Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, Oleg Gonța este ilegală și neîntemeiată, nefiind soluționate toate circumstanțele investigate. Prin urmare, hotărârea nominalizată necesită a fi anulată, cu efectuarea de acțiuni suplimentare în scopul de a adopta o hotărâre justă, care să identifice toate acțiunile ilegale și răspunderea pentru comiterea acestora. Aceste concluzii își au suportul probant prin următoarele: nu a fost efectuată confruntarea între Oroșciuc Galina și Iudin Alexandr; nu a fost efectuată confruntarea între Oroșciuc Galina și Grigoriu Valeriu; nu au fost audiați cumpărătorii apartamentelor Tcaciuc Valentina și Tcaciuc Valeriu. Fiind examinat raportul de expertiză nr. XXXXX, s-a indicat clar că înscrisurile din numele Iudina Liudmila din procura pe numele acesteia datată cu 05.11.2019, nu au fost executate de către Iudina Liudmila, conform raportului de expertiză nr. XXXXX, s-a constatat că înscrisurile din numele Iudina Liudmila din procura pe numele acesteia datată cu 05.11.2009, au fost probabil efectuate de către Oroșciuc Galina.

În speță, nu a fost stabilit că, la data adoptării ordonanței procurorului adjunct al Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău, Afanasii Oleg din 07.07.2016, prin care s-a dispus anularea ordonanței din 21.12.2010, au apărut circumstanțele de care nu avea cunoștință organul de urmărire penală la data adoptării ordonanței din 21.12.2010, cu atât mai mult fapte care existau la data adoptării ordonanței din 2010, însă care nu puteau fi descoperite s-au existența unui viciu fundamental.

În acest context, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a fost anulată de procurorul ierarhic superior, contrar pct. 77) al Hotărârii Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015 „privind excepția de neconstituționalitate a art.287 alin.(1) Cod de procedură penală (reluarea urmăririi penale)”, care stabilește că reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea persoanei de sub urmărire de către procurorul ierarhic superior prin ordonanța dacă, ulterior, se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire, este contrară garanțiilor instituite prin articolul 21 din Constituție.

Prin urmare, reluarea urmăririi penale în privința lui Oroșciuc Galina, urma a fi dispusă prin încheierea judecătorului de instrucție. Or, la data examinării plângerii de către procurorul adjunct al Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău, Afanasii Oleg - 07.07.2016, art.287 alin.(1) Cod de procedură penală, care acorda dreptul procurorului ierarhic superior de a relua urmărirea penală în privința persoanei scoase de sub urmărire penală era declarat neconstituțional.

În altă ordine de idei, stipulările din art.6 din hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 23.11.2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din Codul de procedură penală, potrivit cărora principiul constituțional de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune

în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a urmări de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă.

Reieșind din textul ordonanței procurorului din 07.07.2016 de reluare a urmăririi penale în privința lui Oroșciuc Galina, rezultă că, nu au fost constatate careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale.

Având în vedere hotărârea Curții Constituționale cu privire la declararea neconstituționalității prevederilor din art.287 alin.(1) din Codul de procedură penală și de cele stipulate în art.251 din Codul de procedură penală, s-a stabilit că dacă ordonanța de reluare a urmăririi penale, în cazul în care anterior a fost încetată urmărirea penală motivat pe motive de reabilitare sau cu aplicarea unei sancțiuni în conformitate cu art.55 Cod penal, nu este întemeiată pe circumstanțele prevăzute în art.287 alin.(4) Cod de procedură penală este lovită de nulitatea absolută și nu poate produce careva consecințe juridice.

Pe de altă parte, inculpata a fost recunoscută vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin (1) Cod penal, deși conform art.60 Cod penal a expirat termenul de prescripție.

Având în vedere faptul că infracțiunea prevăzută de art.361 alin.(1) Cod penal în condițiile art.16 alin.(2) Cod penal, este o infracțiune ușoară, corespunzător de la data comiterii faptei, februarie 2010, până la data pronunțării sentinței din 26 iulie 2019, termenul de doi ani a expirat.

La fel, inculpatei i s-a aplicat pedeapsa complementară, sub formă de privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe un termen de 7 ani, contrar art.65 alin.(2) Cod penal și art.84 alin.(2) Cod penal.

Deși instanța întemeiat a stabilit că judecarea cauzei a avut loc cu încălcarea termenului rezonabil, a redus nesemnificativ termenul de pedeapsă, stabilindu-l în limita minimă prevăzută de lege. Or, la caz urmărirea penală a durat mai mult de 7 ani, iar judecata în prima instanță, mai mult de 2 ani și 6 luni.

În speță, nu poate fi apreciat drept plauzibil argumentul instanței, precum că examinarea în termen rezonabil s-a datorat faptului: complexității ridicate a dosarului, personalității inculpatei, numărului părților vătămate.

3.1 Tcaciuc Vladimir a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie ridicat sechestrul asupra bunurilor imobile din speță.

În motivarea cererii a indicat că, prin sentință de condamnare sechestrul aplicat în baza încheierii instanței de judecată din 05.05.2019 asupra imobilelor din proprietatea lui Iudina Liudmila, din str. Petru Rareș 39/1, ap.15 și din bd. Dacia 17, ap.31, mun. Chișinău s-a menținut până la definitivarea sentinței.

Prin aplicarea și menținerea sechestrului prin sentință asupra bunurilor imobile sunt direct atinse drepturile apelantului.

Acesta nu a fost informat despre emiterea prezentei sentințe, deși conform art.401 alin.(1), pct. 6) Cod de procedură penală, are dreptul de a declara apel

împotriva sentinței, deoarece prin sentință a fost menținut sechestrul asupra bunurilor imobile ce aparțin cu drept de proprietate.

Despre emiterea acestei sentințe a aflat la data de 17.01.2020 de pe portalul „instanțe.justice.md”, urmare a solicitării de la Agenția Servicii Publice la 17.01.2020 a Extrasului din Registrul bunurilor imobile din str. Petru Rareș 39/1, ap. 15 și din bd. Dacia 17, ap. 31, mun. Chișinău.

Dat fiind faptul că a aflat mai târziu despre emiterea sentinței din 26.07.2019 a solicitat să fie repus în termenul de declarare a apelului.

3.2. avocatul Ticu Ion în numele lui Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie scoasă de sub urmărirea penală inculpata și clasat procesul penal în privința acesteia și ridicat sechestrul de pe imobilele din speță.

În motivarea cererii a indicat că, Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta sunt proprietarii bunurilor imobile situate în XXXXX, iar prin sentința instanța de judecată a menținut sechestrul a considerat că interesele legitime ale acestor persoane au fost prejudiciate prin sentința instanței de judecată, deoarece acestor persoane le este încălcat dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile menționate și anume cel de-al treilea element al dreptului de proprietate – dreptul de dispoziție asupra bunurilor imobile.

Temei pentru aplicarea sechestrului asupra bunurilor imobile a servit emiterea la data de 03.05.2010 a ordonanței de către ofițerul de urmărire penală, Tudor Ruslan din cadrul Comisariatului de Poliție Centru mun. Chișinău.

Pe 05 mai 2010 procurorul din cadrul Procuraturii sect. Centru, mun. Chișinău, Răilean Aliona, a copiat integral ordonanța ofițerului de urmărire și a înaintat un demers către Judecătoria sect. Centru, mun. Chișinău prin care solicită autorizarea punerii sub sechestrul pe bunurile imobile proprietate a Iudina Liudmillei situate în XXXXX.

Prin încheierea Judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei sect. Centru, mun. Chișinău, demersul procurorului a fost admis, fiind aplicată punerea sub sechestrul asupra bunurilor imobile proprietate a lui Iudina Liudmillei, situate în XXXXX.

Ulterior, în cadrul efectuării urmăririi penale, dar și în cursul cercetării judecătorești asupra acestor bunuri imobile nu au mai fost aplicate sechestre, iar mențiunea din sentință precum că sechestrul aplicat în baza încheierii instanței de judecată din 05.05.2019 asupra imobilelor din proprietatea Iudina Liudmillei, din XXXXX se menține până la definitivarea prezentei sentințe, a considerat-o ca o eroare material evidentă, în partea ce ține de menționarea datei 05.05.2019, care urmează a fi considerată 05.05.2010

Fiind studiată ordonanța organului de urmărire din 03.05.2010 s-a observat că aceasta nu este motivată, fapt ce contravine art.255 din Codul de procedură penală. În partea dispozitivă a ordonanței, care se pretinde a fi de aplicare a sechestrului din 03.05.2010 este indicat că „se solicită autorizarea punerii sub sechestrul pe bunul imobilului din proprietatea cet. Iudina Liudmila, amplasate în XXXXX. Astfel, potrivit dispozitivului nu este dispusă aplicarea sechestrului asupra bunurilor

imobile, dar se solicită autorizarea aplicării sechestrului.

În continuare, apelanta a făcut referire și la prevederile art.205 alin.(1) Cod de procedură penală, punerea sub sechestru a bunurilor se aplică în baza ordonanței organului de urmărire penală, cu autorizația judecătorului de instrucție.

Din această normă rezultă cel puțin două aspecte legate de aplicarea sechestrului care se cer întrunite cumulativ, în calitate de condiții de formă: existența ordonanței privind aplicarea sechestrului; autorizarea aplicării sechestrului de către judecătorul de instrucție. Or, în lipsa ordonanței privind aplicarea sechestrului este imposibilă autorizarea aplicării sechestrului. În cazul dat s-a întâmplat exact invers.

Sub alt aspect, avocatul a învederat că aplicarea sechestrului era permisă doar în privința bunurilor bănuितului, învinuitului, inculpatului, precum și ale părții civilmente responsabile, în cazurile prevăzute de lege, indiferent de natura bunurilor și de faptul la cine se află acestea. *Ad contrariu* acestor prevederi sechestrul au fost puse pe bunurile ce aparțin părții vătămate, Iudina Liudmila, dar nu bănuितului, învinuitului sau părții civilmente responsabile.

Cu trimitere la prevederile la art.205 alin.(1) Cod de procedură penală, în care este menționat că o interdicție referitor la aplicarea sechestrului. Astfel, conform acestei norme era interzisă aplicarea sechestrului în două cazuri, care pot fi aplicate separat: când nu este înaintată o acțiune civilă în procesul penal; când pentru săvârșirea infracțiunii incriminate bănuितului, învinuitului, inculpatului nu poate fi aplicată confiscarea specială a acestora.

În primul caz nu se întâmpină nici o dificultate în legătură cu stabilirea acestuia, deoarece o acțiune civilă în prezenta cauză penală în temeiul art.art.219-222 Cod de procedură penală nu este și nici nu a fost înaintată în acest proces penal, atunci în ceea ce privește cel de-al doilea caz trebuie de făcut trimitere la prevederile art.106 din Codul penal care erau în vigoare la data „aplicării” sechestrului, adică la data de 05.05.2010.

În legătură cu aplicarea confiscării speciale era prevăzut că aceasta putea fi aplicată în privința persoanelor care au comis infracțiuni, astfel în cadrul urmăririi penale se admite faptul că poate fi aplicată în privința bănuितului și învinuitului. Totodată, Codul penal mai prevedea și posibilitatea aplicării confiscării speciale și față de alte persoane, care nu au calitate de bănuित sau de învinuit, dar pentru aceasta se cerea a fi întrunită condiția că acele persoane să fi cunoscut despre proveniența ilegală a acelor bunuri și le-au acceptat în asemenea condiții.

Potrivit materialelor cauzei deduse judecați s-a stabilit că pe 03 mai 2010 proprietari ai apartamentelor erau deja Tcaciuc Vladimir și Violetta Tcaciuc, dar nu Iudina Liudmila, așa cum pretinde organul de urmărire penală.

În consecință, sechestrul a fost „aplicat” asupra bunurilor în lipsa existenței persoanei bănuितe sau învinuite în această cauză penală. Mai mult, în cadrul efectuării urmăririi penale nici nu a fost stabilit că Tcaciuc Vladimir sau Tcaciuc Violetta ar fi cunoscut că bunurile imobile care au aparținut Liudmillei Iudina ar fi ieșit ilegal din proprietatea acesteia urmare a comiterii unor infracțiuni. Acest fapt se confirmă prin aceea că aceste persoane au fost audiate în calitate de martori.

În aceste condiții, în privința lui Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violeta nu pot

fi aplicate prevederile art.106 Cod penal - confiscarea specială. Rezultă că și din aceste considerente sechestrul asupra acestor bunuri imobile nu putea fi aplicat.

O altă condiție de aplicarea a sechestrului rezultă din art.205 alin.(1) Cod de procedură penală în care este prevăzut că se permite numai în cazurile în care probele acumulate permit de a presupune întemeiat că bănuitul, învinuitul, inculpatul sau alte persoane la care se află bunurile urmărite le pot tăinui, deteriora, cheltui.

Din ordonanța organului de urmărire penală, demersul procurorului și încheierea judecătorului de instrucție nu rezultă că familia Tcaciuc poate tăinui, deteriora sau cheltui aceste bunuri imobile, iar careva probe în acest sens nici nu au fost prezentate.

În altă ordine de idei, avocatul a enunțat că, în privința inculpatei a fost ilegal emisă ordonanța de punere sub învinuire și întocmit rechizitoriul cu expedierea cauzei penale în instanța de judecată, fiind încălcat principiul expus în art.22 Cod de procedură penală, iar Oroșciuc Galina a fost judecată de două ori pentru comiterea aceleiași fapte.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, apelurile declarate au fost admise, casată parțial sentința, inclusiv din oficiu în baza art.409 alin.(2) Cod de procedură penală și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Oroșciuc Galina a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art.190 alin.(5) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei și privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe termen de 5 ani;

Oroșciuc Galina a fost recunoscută vinovată în baza art.361 alin.(1) Cod penal și s-a liberat de pedeapsa penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de atragere la răspundere penală în temeiul art.60 alin.(1) Cod penal.

Conform art.84 alin.(4) Cod penal, pentru concursul de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 26.07.2019 și prin deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2013 i s-a stabilește definitiv inculpatei închisoare pe termen de 14 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei și privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe termen de 6 ani.

Sechestrul aplicat asupra bunurilor imobile din str. Petru Rareș 39/1, ap.15 și din bd. Dacia 17, ap.31, din mun. Chișinău în baza încheierii instanței de judecată din 05.05.2010 s-a ridicat.

Cererea avocatului Ticu Ion în numele părților interesate Tcaciuc Vladimir și Violetta, privind anularea ordonanței procurorului Afanasii Oleg din 07.07.2016 prin care a fost anulată ordonanța din 21.12.2010 privind scoaterea de sub urmărire penală a Oroșciuc Galinei, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

4.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel cu referire la apelul declarat de inculpata Oroșciuc Galina în partea care se referă la faptul că, infracțiunea nu a fost comisă de inculpată și în acțiunile acesteia nu există faptul infracțiunii, a fost notat

că s-a constatat cu certitudine vinovăția acesteia în comiterea infracțiunilor imputate și a fost dovedită prin cumulul de probe administrate și anume prin declarațiile părții vătămate, declarațiile martorilor și probele scrise cercetate din materialele dosarului, care coroborează între ele și demonstrează incontestabil vina inculpatei în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.190 alin.(5) și art. 361 alin.(1) Cod penal.

Deși, inculpata a negat vina în comiterea faptelor prejudiciabile, susținând că, instanța de judecată doar a preluat faptele indicate în rechizitoriu fără a fi probate în cadrul cercetării judecătorești, instanța de apel a apreciat poziția inculpatei ca o modalitate de eschivare de la răspundere penală, deoarece vinovăția ultimei a fost confirmată atât prin declarațiile părții vătămate Iudina Liudmila, cât și prin materialele scrise administrate la faza urmăririi penale, dintre care raportul de expertiză judiciară nr. XXXXX, raportul de expertiză judiciară nr. XXXXX, raportul de expertiză nr. XXXXX.

Instanța de apel a apreciat critic alegațiile inculpatei ce se referă la faptul că, nu este clar în baza căror probe s-a stabilit despre existența unui buletin de identitate fals, confecționat de aceasta, deoarece la materialele cauzei nu există nici un mijloc de probă care ar confirma faptul dat, or, starea de fapt reținută în acțiunile inculpatei a fost demonstrată prin declarațiile părții vătămate Iudina Liudmila care a specificat despre pierderea buletinului de identitate, iar declarațiile acesteia apreciate din punct de vedere al coroborării cu concluziile raportului de expertiză judiciară nr. XXXXX, raportului de expertiză judiciară nr. XXXXX și raportului de expertiză nr. XXXXX indică că acțiunile inculpatei Oroșciuc Galina cuprind elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod penal.

Referitor la considerentele inculpatei precum că, partea vătămată a declarat că de sustragerea buletinului de identitate îi bănuiește pe Rusu Alina și Comariov Iurie, instanța de apel nu le-a reținut ca fiind pertinente, deoarece acestea nu echivalează cu pronunțarea unei sentințe de achitare, or, prin concluziile raportului de expertiză judiciară nr. XXXXX, procura din 05 noiembrie 2009 înregistrată de notarul privat Zgardan Diana, cu numărul de înregistrare XXXXX, precum și procura înregistrată de notarul privat Boico Liliana din 29 noiembrie 2009 cu numărul de înregistrare 14638, procura din 05 noiembrie 2009 cu nr. XXXX, cererea din 29 decembrie 2009 cu numărul de înregistrare XXXX și cererea 05 noiembrie 2009, au fost executate de una și aceeași persoană, probabil de către Oroșciuc Galina.

Critic, instanța de apel a apreciat și argumentele inculpatei în care a fost susținut că martorii Tcaciuc Violetta și Tcaciuc Vladimir au declarat că apartamentele au fost procurate de la Grigoriu Valeriu, respectiv, în comiterea faptei au fost implicate cu totul alte persoane, deoarece, aceste argumente nu indică asupra faptului că, în acțiunile inculpatei nu există faptul infracțiunii sau că infracțiunea nu a fost comisă de inculpată. Or, din aprecierea din punct de vedere al coroborării a probelor administrate la dosar, dintre care declarațiile părții vătămate Iudina Liudmila, declarațiile martorilor și procesul verbal de examinare a obiectului din 11.05.2010, raportul de expertiză judiciară nr. XXXXC, raportul de expertiză nr. XXXXX, raportul de expertiză judiciară nr. XXXXX rezultă vinovăția lui Oroșciuc Galina în comiterea faptelor prejudiciabile.

Nefondate au fost și argumentele inculpatei că, nu au fost audiați în calitate de martori Rusu Alina și Comariov Iurii, fiind notat că, instanța de judecată nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării, părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane, instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare. Respectiv, instanța de judecată verifică probele administrate în cauza penală sub toate aspectele, complet și obiectiv. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin probele, în conformitate cu prevederile prezentului cod, prin procedee probatorii respective.

În ceea ce privește concluziile raportului de expertiză judiciară nr. XXXXX prin care s-a stabilit că înscrisurile din numele lui Iudina Liudmila au fost executate de una și aceeași persoană, probabil de către Oroșciuc Galina și a argumentelor invocate de către inculpată, și anume că instanța de judecată s-a bazat pe o concluzie probabilă formulată în raportul de expertiză, care urma a fi interpretată în favoarea inculpatei, instanța de apel nu a reținut această abordare a inculpatei, deoarece concluziile din raportul de expertiză judiciară nr. XXXXX au fost supuse aprecierii din punct de vedere al coroborării cu celelalte probe administrate la dosar, fiind înlăturate dubiile în probarea învinuirii înaintate.

La fel, instanța de apel a apreciat ca neîntemeiate argumentele inculpatei în care a fost evidențiat că, partea vătămată a declarat că Rusu Alina i-a solicitat să-i elibereze procură pe numele său ca să se ocupe cu vânzarea apartamentelor sale, or, în cadrul cercetării judecătorești s-a stabilit că, prin procura cu nr. XXXX, Iudina Liudmila o împuternicește pe Oroșciuc Galina cu toate drepturile, iar prin raportul de expertiză judiciară nr. XXXXX s-a stabilit că, semnăturile literale și semi literare depuse în prin procura nr. XXXXX din numele lui Iudina Liudmila sunt executate nu de către Iudina Liudmila, ci de o altă persoană.

Nu au fost reținute criticile recurentului precum că, declarațiile martorului Iudin Alexandr, nu au fost puse la baza sentinței de condamnare, deoarece declarațiile date de martor în cadrul ședinței de judecată în instanța de fond nu au fost semnate de către acesta, iar la judecarea apelului, instanța de apel a examinat cauza penală în procedură generală, cu audierea inculpatei Oroșciuc Galina, a părții vătămate Iudina Liudmila și a martorilor Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta, iar prezența martorului Iudin Alexandr nu a fost asigurată de către părțile la proces.

4.2. Referitor la apelul declarat de inculpată în partea ce se referă la încetarea procesului penal, deoarece există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceiași faptă de scoatere de sub urmărire penală, cu clasarea procesului penal și apelul avocatul Ticu Ion în numele părților interesate Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta în partea anulării ordonanței de neînceperea urmăririi penale.

Din materialele cauzei penale, instanța de apel a desprins că, prin ordonanța procurorului în Procuratura set. Centru, mun. Chișinău din 21 decembrie 2010 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a bănuitei Oroșciuc Galina.

Prin ordonanța procurorului, adjunct al Procurorului sectorului Centru, mun. Chișinău din 07 iulie 2016 s-a dispus anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a lui Oroșciuc Galina ca fiind neîntemeiată.

Cu trimitere la normele procesuale penale relevante speței și hotărârii a Curții Constituționale și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, instanța de apel a subliniat că pe 27 iunie 2016 partea vătămată Iudina Liudmila a depus o plângere prin care a solicitat anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală din 21 decembrie 2010.

Astfel, la examinarea plângerii părții vătămate împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului în ordinea art.299¹ Cod de procedură penală, sa stabilit existența unui viciu fundamental, ca o încălcare esențială a drepturilor și intereselor părții vătămate (dreptul la acces la justiție, dreptul la un proces echitabil) ca urmare a faptului că, nu au fost soluționate toate circumstanțele investigate, și anume – nu a fost efectuată confruntarea între Oroșciuc Galina și Iudin Alexandr, nu a fost efectuată confruntarea între Oroșciuc Galina și Grigoriu Valeriu, nu au fost audiați cumpărătorii apartamentelor din speță Tcaciuc Valeriu și Tcaciuc Valentin.

Instanța de apel a respins solicitarea părții apărării de a dispune încetarea procesului penal intentat în privința inculpatei, or, prin ordonanța din 07 iulie 2016 s-a indicat că plângerea depusă se califică ca fiind drept o procedură legală de contestare prevăzută de art.299¹ Cod de procedură penală.

Așadar, argumentele invocate din hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a art.287 alin.(1) Cod de procedură penală, sunt neîntemeiate, deoarece în acord cu pct. 54, se reafirmă principiul non bis in idem, care nu poate fi aplicat în circumstanțele speței, dat fiind faptul că nu se aplică în cazul exercitării căilor ordinare de atac sau al altor proceduri legale de contestare, deoarece procurorul ierarhic superior a dispus prin ordonanța invocată de către partea apărării, admiterea plângerii și anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a lui Galin Oroșciuc, ca fiind neîntemeiată, fapt ce implică lipsa unei reluări a urmăririi penale în sensul art.287 Cod de procedură penală, ci o infirmare a legalității și temeiniciei ordonanței procurorului de caz.

4.3. În partea ce ține de pedeapsa penală aplicată inculpatei în baza art.190 alin.(5) Cod penal, instanța de apel a reținut că, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În acest context, instanța de apel a observat că, pedeapsa aplicată inculpatei Oroșciuc Galina, în limitele prevăzute de lege, sub formă de închisoare, pe un termen de 8 ani, care în temeiul art.72 alin.(4) Cod penal, urmează a fi dispusă spre executare în penitenciar de tip închis pentru femei este echitabilă, legală și motivată și care va asigura realizarea scopului pedepsei penale.

4.4. Cu referire la individualizarea pedepsei penale în baza art.361 alin.(1) Cod penal, instanța de apel a reținut ca întemeiate poziția apărării care a indicat că, în conformitate cu art.60 Cod penal a expirat termenul de prescripție de tragere la

răspundere penală.

În conformitate cu prevederile art.60 alin.(1) lit. a) Cod penal, termenul de prescripție a început să curgă din ziua săvârșirii infracțiunii – 29 decembrie 2009 și care are termenul de expirare la data de 29 decembrie 2011.

Din materialele cauzei penale rezultă că termenul de prescripție nu a fost întrerupt, nu a fost constatat că inculpata a săvârșit o infracțiune pentru care, conform Codului penal, poate fi aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 2 ani, la fel, termenul de prescripție nu a fost suspendat, inculpatul nu s-a sustras de la urmărirea penală sau de la judecată, iar în consecință, se atestă că termenul de prescripție de tragere la răspundere penală a expirat la data de 29 decembrie 2011.

La acest capitol, instanța de apel a stabilit și faptul că prin sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 06 decembrie 2012, Oroșciuc Galina a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art.335 alin.(1), 361 alin.(2) lit. b), 191 alin.(4) și 190 alin.(2) lit. c), d) Cod penal.

În baza art.84 alin.(1) Cod penal pentru concurs de infracțiuni, prin metoda cumulării parțiale i s-a stabilit lui Oroșciuc Galina o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen 9 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar pentru femei.

În temeiul art.84 alin.(4) Cod penal s-a adăugat parțial termenul de pedeapsă stabilit la pedeapsa de 11 ani închisoare aplicată prin sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 25.06.2010, stabilindu-i o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen 12 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar pentru femei cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții de administrare pe un termen de 3 ani.

În consecință, prin aceleași prevederi de la art.84 alin.(4) Cod penal, instanța de apel a dispus pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Ciucana din 26.07.2019 și prin sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 06.12.2012 i s-a stabilit pedeapsa definitivă inculpatei sub formă de închisoare pe termen de 14, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, pentru femei și privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe termen 6 ani.

4.5. Referitor la ridicarea sechestrelor de pe bunurile imobile de XXXXX instanța de apel a atras atenția în mod special că potrivit materialelor cauzei penale sechestrul pe bunurilor imobile menționate nu a fost aplicat, iar judecătorul de instrucție deși la data de 05.05.2010 a autorizat aplicarea sechestrului asupra a două imobile, nu a verificat materialele prezentate de procuror și nu a stabilit faptul că, nici organul de urmărire penală, nici procurorul nu a dispus aplicarea sechestrului asupra bunurilor imobile respective.

Cu trimitere la normele procesual penale relevante modului de aplicare a sechestrului instanța de apel a atestat că sechestrul asupra bunurilor imobile a fost aplicat, în lipsa existenței persoanei bănuite sau învinuite, mai mult, la efectuarea urmăririi penale nu a fost stabilit faptul că, Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta ar fi cunoscut despre faptul că bunurile imobile, care au aparținut părții vătămate Iudina Liudmila ar fi ieșit din proprietatea acesteia ca urmare a comiterii unor infracțiuni, fapt care se confirmă prin faptul că, Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta au fost

audiați în calitate de martori, respectiv, în privința acestora nu pot fi aplicate prevederile art.106 alin.(3) Cod penal.

5. Partea vătămată și avocatul acesteia Scutelnic Constantin în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6), 7) și 16) Cod de procedură penală au contestat cu recurs decizia solicitând casarea acesteia în partea ridicării sechestrului de pe bunurile imobile cu menținerea sentinței în această parte.

În motivarea recursului, autorii acestuia invocă că, aplicarea sechestrului asupra apartamentelor situate pe XXXXX este necesară pentru a evita înstrăinarea apartamentelor respective unor persoane terțe și acesta urmează a fi menținut până la soluționarea cauzei civile intentate. Menționează faptul că aplicarea sechestrului asupra bunurilor imobile enumerate este o măsură asiguratorie și nu una punitivă deoarece aceste imobile sunt obiectul contractelor de vânzare-cumpărare asupra cărora solicităm nulitatea absolută. Aplicarea măsurii asigurătorii sub forma sechestrului asupra bunurilor imobile reprezintă o siguranță necesară recurenței Iudina Liudmila aceasta fiind deposedată și evacuată ilegal din propriile apartamente. Astfel, prin ridicarea sechestrului de către instanța de apel în cauza penală ar putea duce la înstrăinarea apartamentelor în cauză.

Mai mult, în apartamentul XXXXX, persoane necunoscute la solicitarea familiei Tcaciuc, pe 19 iulie 2021, au evacuat bunurile din acest apartament toată mobila și lucrurile de preț care aparțin lui Iudina Ludmillei. Pe acest fapt la aceeași dată Iudina Liudmila a depus imediat o plângere la poliție care se află în examinare.

În aceste circumstanțe nu sunt de acord cu constatările instanței de apel în partea ce ține de constatarea "bunei credințe" a cumpărătorilor Tcaciuc Vladimir și Violetta - prin argumentul că contrariul nu a fost demonstrat în cauza penală. Instanța de apel și-a depășit atribuțiile prin constatarea unor aspecte ce nu țin de competența acesteia, or obiectul cauzei penale nu a constituit verificarea intențiilor martorilor Tcaciuc Violetta și Tcaciuc Vladimir.

Aceste constatări aduc atingere directă dreptului la proprietate, dar și principiului securității raporturilor juridice, or, pe de o parte instanța stabilește cu certitudine ca imobilele în cauză au ieșit din proprietatea lui Iudina Liudmila în mod ilegal, falsul procurii (din 29.12.2009) fiind demonstrat incontestabil prin expertizele judiciare, iar pe de altă parte se invocă buna credință și se recunoaște dreptul de proprietate a noilor proprietari Tcaciuc Vladimir și Violetta, fără ca măcar să fie obiectul cauzei penale aceste aspecte.

Partea vătămată nu era obligată să demonstreze că Tcaciuc Vladimir și Violetta au fost de rea credință, însă, anume acest fapt denotă expres din materialele cauzei, or, aceștia deși pretind ca au procurat 2 apartamente în realitate nu au demonstrat cu nimic că au avut acces în interiorul acestora până la cumpărarea acestor apartamente (contract din 08.04.2010) și nici după aceasta. Mai mult, au recunoscut că abia în 2013 când a primit niște facturi a aflat că aceste apartamente le-a procurat soțul său.

Ulterior în anul 2014 au vizitat aceste apartamente și au văzut că locuiau careva persoane acolo, deși susțin că ar fi achitat pentru ambele apartamente per total suma de 90 000 dolari SUA - audierea martorului Tcaciuc Violetta 12.04.2016. De asemenea, abia la 27.03.2014, Tcaciuc Vladimir a depus o cerere prealabilă privind

ridicarea sechestrului susținând că a aflat despre acesta în luna martie 2014. De menționat că toată această perioadă soții Tcaciuc nu au acționat în judecată pe vânzătorul apartamentelor în cauză deși au cunoscut că există persoane care pretind că apartamentul le-ar fi aparținut.

La fel, martorul Ialkovskaia Natalia fiind audiata la 02.12.2015 a declarat că Tcaciuc Vladimir și Violetta și nici Grigoriu Valeriu niciodată nu i-a văzut în acest apartament (XXXXX) și nu au locuit în acest apartament ce aparținea lui Iudina Liudmila.

Însăși martorul Tcaciuc Vladimir a menționat că soția sa Tcaciuc Violetta nu știa despre procurarea apartamentelor dorind să îi facă o surpriză și a luat pe ascuns buletinul de identitate a acesteia de acasă și a perfectat contractele la notar. A declarat că a văzut doar apartamentul din XXXXX iar pe cel din XXXXX nu l-a văzut, a explicat că Grigoriu i-ar fi comunicat că acolo locuiesc persoane la gazdă pentru câțiva ani. În contractele de vânzare cumpărare a fost indicată o altă sumă decât cea reală.

Din aceste circumstanțe rezultă că Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta nicidecum nu pot fi considerați ca și persoane care au acționat cu bună credință. Toate acțiunile sale de până la tranzacție și după aceasta denot un comportament total impropriu unui cumpărător de bună credință, apartamentele nu au fost văzute, câțiva ani erau locuite de careva persoane la gazdă care urmau să locuiască câțiva ani și de aceea apartamentele se vindeau mai ieftin, banii au fost achitați 90 000 dolari SUA - niciuna din aceste declarații nu au fost confirmate prin careva probe.

5.1. Partea vătămată și avocatul acesteia Scutelnic Constantin în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6), 7) și 16) Cod de procedură penală au contestat cu recurs suplimentar decizia solicitând casarea acesteia în partea ridicării sechestrului de pe bunurile imobile cu menținerea sentinței în această parte și aplicarea inculpatei a unei pedepse mai aspre.

În motivarea recursului, autorii acestuia consideră că pedeapsa aplicată este una prea blândă, iar aplicarea cumulului parțial este ilegală, considerând că instanța de judecată nu era în drept să aplice prevederile art.84 alin. (1) și (4) Cod penal, deoarece situația din speță nu denotă că sunt întrunite condițiile pentru aplicarea acestuia.

În succesiunea celor relatate, recurenții consideră că pedeapsa de 8 ani pentru infracțiunile comise este una mult prea blândă în raport cu fapta prejudiciabilă dar și cu personalitatea inculpatei care a comis recidive.

În esență, partea vătămată a fost deposedată în anul 2009-2010, de cele 2 apartamente ce îi aparțineau cu drept de proprietate. Falsificarea buletinului și procurii sunt metode extraordinar de grave și inadmisibile într-un stat democratic. Apartamentele în cauză, care valorează per total la ziua de astăzi nu mai puțin de 170 000 euro (preț cadastral 3 179 000 lei), au fost înstrăinate prin infracțiune, iar în anul 2020, partea vătămată fost evacuată în plina iarnă în stradă silit, (având vârsta de 73 de ani și neavând o altă locuință sau rude apropiate, locuia de una singură soțul ei fiind decedat), în urma acțiunilor ilegale ale preținșilor noi proprietari.

Instanța de apel greșit a apreciat lipsa acțiunii civile a părții vătămate în cadrul

cauze penale, deoarece partea vătămată a depus o acțiune civilă separat, prin care a solicitat nulitatea contractelor de vânzare cumpărare, cauză care se află la moment la Judecătoria Centru, fiind suspendată până la finalizarea prezentei cauze penale.

Mai mult, plângerile penale depuse inițial de partea vătămata, dar și la audierile și în explicațiile sale ulterioare - aceasta a solicitat constant, restabilirea dreptului la proprietate și pedepsirea vinovaților.

5.2. Inculpata în temeiul art.427 alin.(1) pct. 11) și 16) Cod de procedură penală a contestat cu recurs hotărârile adoptate solicitând casarea acestora, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal în privința acesteia să fie încetat în legătură cu existența altor circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

În motivarea recursului, autorul acestuia a invocat argumente similare celor menționate în cererea de apel (*pct. 3 din prezenta decizie*). În esență menționând că infracțiunile imputate nu au fost comise de aceasta și în acțiunile ei nu există faptul infracțiunii și există temeiuri de încetare a procesului penal în conformitate cu art.391 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală.

5.3. Procurorul în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6), 7) și 10) Cod de procedură penală a contestat cu recurs decizia solicitând casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei penale de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, procurorul a indicat că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel nu a verificat faptul dacă cererile de apel formulate de către persoana interesată Tcaciuc Vladimir și de către avocatul Ticu Ion în numele părților interesate Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta au fost declarate în termenul prevăzut de legea de procedură penală.

Totodată, de către instanța de apel a fost admisă o altă eroare cea ce ține de individualizarea pedepsei penale complementare în cazul concursului real de infracțiuni și anume au fost aplicate contrar legii prevederile art.84 Cod penal.

În opinia procurorului de către instanța de apel a fost denaturate și prevederile art.205 Cod de procedură penală și art.106 Cod penal la ridicare sechestrelor de pe bunurile imobiliare amplasate XXXXX.

6. Judecând recursurile ordinare în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia că recursurile ordinare declarate urmează a fi admise, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Din textul recursurilor declarate, Colegiul penal lărgit constată că, recurenții invocă temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6), 7), 10) și 16) Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când: **6)**

instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; **7)** apelul a fost introdus tardiv; **10)** s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale și **16)** norma de drept aplicată în hotărârea atacată contravine unei hotărâri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție.

Verificând actele cauzei, în raport cu alegațiile recurenților, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

În primul rând, Colegiul penal lărgit reține că, instanța de apel nu a verificat faptul dacă cererile de apel formulate de către persoana interesată Tcaciuc Vladimir și de către avocatul Ticu Ion în numele părților interesate Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta au fost declarate în termenul prevăzut de legea de procedură penală.

În corespundere cu art.230 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În conformitate cu art.231 alin.(3) Cod de procedură penală la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Astfel, termenul de exercitare a căii de atac începe a curge de la data pronunțării hotărârii (*Recomandarea Curții Supreme de Justiție, nr. 37, cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal din 22.04.2013*).

În speța dedusă judecătii, Colegiul penal lărgit atestă că persoanele interesate Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta cunoșteau cu certitudine de faptul că în cauza în care aceștia au un interes ocrotit de legea penală se judecă de către o instanță națională, or, aceștia au fost audiați în calitate de martori, au solicitat prin cerere scrisă ridicarea sechestrului pus de către organul de urmărire penală asupra bunurilor imobile din municipiul XXXXX.

Potrivit hotărârile Avramenco versus Republica Moldova și Ponomaryov versus Ucraina, CtEDO a reproșat reclamantilor că participantul la proces, care cunoaște despre faptul desfășurării în unui proces în care este vizat este obligat de sine stătător sa se intereseze de mersul procesului și că repunerea unei cereri în termen, în condițiile în care nu se constată temeiuri, ar echivala cu avantajarea unei părți în defavoarea alteia, prin extinderea termenului legal de prescripție și revizuire a hotărârilor judecătorești, ceea ce urmează a fi interpretat ca încălcare a principiilor securității juridice cât și a egalității armelor și violarea art.6 CEDO, drept care urmează a fi respectat cu referință la partea acuzării și a apărării, fără discriminare (*hotărârea Ghirea versus Republica Moldova*).

Prin urmare, acceptarea examinării în fond a apelurilor persoanei interesată Tcaciuc Vladimir și a avocatului Ticu Ion în numele lui Tcaciuc Vladimir și Violetta depus după expirarea termenului de 15 zile din momentul pronunțării sentinței motivate, în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care respectiva nu a putut să depună apelul în termenul prevăzut la art.402 alin.(1) Cod de

procedură penală, a sfidat un întreg proces judiciar în condițiile în care termenul litigios este unul de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul penal lărgit notează că, dreptul la un proces echitabil, care este garantat de art.6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina preambulului Convenției, care exprimă preeminența dreptului, unul din elementele fundamentale ale căreia este principiul securității raporturilor juridice care stabilește, între altele, că soluția definitivă a instanței de judecată nu trebuie pusă în discuție.

Admiterea unui apel tardiv încalcă cu certitudine principiul securității juridice, în situația în care marja de apreciere a termenului de depunere a unui apel/recurs nu este nelimitată.

În vederea celor relatate, instanța de recurs remarcă și faptul că argumentele persoanelor interesate Tcaciuc Vladimir și Tcaciuc Violetta, expuse inclusiv prin intermediul avocatului Ticu Ion în cererile lor de apel referitor la faptul că nu au cunoscut despre data pronunțării sentinței trebuiau ignorate de către instanța de apel, în condițiile în care aceștia aveau obligația de diligență de a compărea în fața instanței de fond pentru a-și apăra drepturile și interesele ocrotite de lege dar și de a monitoriza evoluția procesului judiciar.

În sinteza celor menționate, Colegiul penal lărgit conchide că, din sensul juridic al prevederilor articolelor 230-234, 402 Cod de procedură penală se deduce că termenul de apel este termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea termenului.

În al doilea rând, Colegiul penal lărgit subliniază că, la încadrarea juridică a faptei săvârșite de către inculpata Oroșciuc Galina, instanța de apel trebuia să rețină că, la momentul comiterii faptei în perioada noiembrie 2007 – februarie 2010, art.190 alin.(5) Cod penal nu prevedea răspundere penală pentru: „dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, actului juridic anulabil, dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv, care a produs daune în proporții deosebite de mari”.

Pe această linie de considerente se evidențiază că, dispozițiile art.190 Cod penal, în vigoare din 17 august 2018, nu pot fi aplicate, deoarece fapta a fost comisă în perioada noiembrie 2007 – februarie 2010, adică până la intrarea în vigoare a modificărilor operate la art.190 Cod penal prin Legea nr.179 din 26 iulie 2018.

Totodată, infracțiunea de escrocherie nu a fost de criminalizată prin modificările operate în art.190 Cod penal, esența ei păstrându-se, deci, redacția nouă a normei în cauză nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează în alt mod situația persoanei ce a comis infracțiunea, adică nu are efect retroactiv.

În al treilea rând, Colegiul penal lărgit a constatat că, potrivit dispozitivului instanța de apel, în baza art.84 alin.(4) Cod penal a cumulat pedepsele complementare aplicate prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 26 iulie 2019 și respectiv prin deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2013,

stabilind definitiv pentru executare inculpatei Oroșciuc Galina pedeapsa complementară privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatorică-juridică și de tipul de proprietate pe termen de 6 ani.

Astfel, instanța de apel cât și prima instanță au ignorat în cazul cumulării pedepselor complementare prevederile articolelor 8 și 65 alin.(2) raportate la prevederile art.84 alin.(2) Cod de procedură penală, în vigoare la momentul evenimentelor, stabilind în sarcina inculpatei Oroșciuc Galina o pedeapsă individualizată contrar prevederilor legale.

Potrivit prevederilor art.8 Cod penal, caracterul infrațional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei, adică perioada noiembrie 2007 – februarie 2010.

În aceste circumstanțe, se menționează că în versiunea legii penale în vigoare în timpul derulării evenimentelor, dispoziția art.65 alin.(2) Cod penal, prevede că pedeapsa sub formă de privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate putea fi stabilită de instanța de judecată pe un termen de la 1 la 5 ani.

Subsecvent, în sensul prevederilor art.84 alin.(2) Cod penal în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunilor imputate inculpatei, la pedeapsa principală aplicată în cazul unui concurs de infracțiuni poate fi adăugată oricare din pedepsele complementare prevăzute la articolele corespunzătoare din Partea specială a prezentului cod, care stabilesc răspunderea pentru infracțiunile de a căror săvârșire persoana a fost declarată vinovată.

Pedeapsa complementară definitivă stabilită prin cumul, total sau parțial, al pedepselor complementare aplicate nu poate depăși termenul sau mărimea maximă prevăzută de Partea generală a prezentului cod pentru această categorie de pedepse.

Sub acest aspect, instanța de apel nu putea aplica în privința inculpatei Oroșciuc Galina o pedeapsă complementară sub formă de privare de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate mai mare decât 5 ani.

În al patrulea rând, potrivit aceluiași dispozitiv a deciziei recurate instanța de apel a dispus executarea a pedepsei închisorii pe termen de 14 ani deopotrivă cu pedeapsa complementară obligatorie sub forma privării de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatoric-juridică și de tipul de proprietate pe termen de 6 ani în penitenciar de tip închis pentru femei.

Din modalitatea de expunere a dispozitivului deciziei, se înțelege că în penitenciar de tip închis trebuie executată atât pedeapsa închisorii cât și pedeapsa complementară sub forma privării de dreptul de a ocupa funcții de conducere în întreprinderi, instituții, organizații indiferent de forma organizatorică-juridică și de tipul de proprietate pe termen de 6 ani.

Pe această calea, se constată că soluția instanței de apel este expusă confuz și nu va putea fi executată în volum deplin, devreme ce potrivit prevederilor art.72 alin.(1) lit. c) Cod penal, în penitenciar de tip închis se execută doar pedeapsa

închisorii.

În al cincilea rând, referitor la ridicarea sechestrului de pe imobilele amplasate pe XXXXX, instanța de recurs consideră că este neîntemeiat argumentul instanței de apel potrivit căruia, potrivit prevederile art.205 alin.(1) Cod de procedură penală, este interzisă aplicarea sechestrului atunci când nu este înaintată o acțiune civilă în procesul penal sau când pentru săvârșirea infracțiunii incriminate bănuitului, învinuitului, inculpatului nu poate fi aplicată confiscarea specială a acestora.

Acest argument nu este suficient de clar, devreme ce prevederile art.205 alin.(1) Cod de procedură penală se referă la alte situații de drept decât cea invocată de către instanța de apel.

Astfel dispoziției art.205 alin.(1) Cod de procedură penală este expusă în următoarea redacție și anume punerea sub sechestru a bunurilor poate fi aplicată de către organul de urmărire penală sau de către instanța numai în cazurile în care există o bănuială rezonabilă că bunurile urmărite vor fi tănuite, deteriorate sau cheltuite.

Această alegației a instanței de apel nu este plauzibilă, deoarece contravine explicit însăși noțiunii și scopului măsurii asigurătorii sechestrului, dar și prevederilor art.203 alin.(2) Cod de procedură penală potrivit cărora punerea sub sechestru a bunurilor se aplică pentru a asigura repararea prejudiciului cauzat de infracțiune, acțiunea civilă sau eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor ori a contravalorii bunurilor prevăzute la art.106 alin.(2) și art.106¹ Codul penal.

Subsidiar, Colegiul penal lărgit statuează că, odată ce a fost luată soluția de a admite recursurile declarate de către procuror și de către partea vătămată Iudina Liudmila și avocatul acesteia Scutelnic Constantin și a dispune rejudecarea cauzei, în vederea asigurării în egală măsură a drepturilor inculpatei la un proces echitabil și efectiv, urmează a fi admis și recursul declarat de aceasta din raționamentul că, la examinarea apelului se declanșează o continuitate a examinării cauzei în fond, cu posibilitatea de a da o nouă apreciere a probelor și a administra noi probe care ar putea duce la o altă soluție, decât cea luată prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, în privința lui Oroșciuc Galina.

Generalizând cele expuse supra, Colegiul penal lărgit constată că, în speța discutată, și-au găsit confirmare temeiurile pentru recurs prevăzute în art.427 alin.(1) pct. **6)** Cod de procedură penală – hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, deoarece aceste erori nu pot fi corectate de instanța de recurs; **7)** apelul a fost introdus tardiv și **10)** s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, ce prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, având obligația să înlătore erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate și în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de

procedură penală.

12. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, de către inculpată, de către partea vătămată Iudina Liudmila și de către avocatul acesteia Scutelnic Constantin, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, în cauză penală în privința inculpatei *Oroșciuc Galina XXXXX*, dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 16 iunie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie